

राज्यातील शासनाच्या तसेच खाजगी
जमिनीवर खोदकाम करण्यापूर्वी Call
Before u Dig (CBuD) या प्रणालीवर
नोंदणी करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक मातंसं ०६५/प्र.क्र.०७/२०२२/से-४/३९
मंत्रालय, मुंबई- ४०००३२.
दिनांक: ०४ डिसेंबर, २०२३

प्रस्तावना:

राज्यात उभारल्या जाणाऱ्या पायाभूत सुविधांची उभारणी करताना मोठ्या प्रमाणात उत्खनन केले जाते. या उत्खननामुळे त्याठिकाणी आधीच अस्तित्वात असलेल्या इतर पायाभूत सुविधांना (उदाहरणार्थ रस्ते, पाण्याचे नळ, मलनिस्सारण वाहिन्या, दूरसंचार पायाभूत सुविधा, विद्युत वाहिन्या, गॅस वाहिन्या, ऑप्टिकल फायबर केबल्स, इत्यादी) हानी पोहोचते. यामुळे मालमत्ता व सुविधांचे मोठ्या प्रमाणावर नुकसान होते तसेच सेवांचा पुरवठा खंडीत होऊन नागरिकांची गैरसोय होते, उत्खनन करणाऱ्या विविध संस्थांमध्ये ताळमेळ ठेवण्यासाठी दूरसंचार विभागाने Call Before u big (CBUD) या प्रणालीची निर्मिती केली असून या प्रणालीद्वारे उत्खनन संस्था आणि पायाभूत सुविधा मालमत्ता मालक विभाग यांच्यात समन्वय घडवून आणण्यात येणार आहे व त्यांच्या समस्यांचे निराकरण करण्यात येणार आहे.

दूरसंचार विभाग, संचार मंत्रालय यांनी दि. ०३.०१.२०२३ रोजीच्या राजपत्र अधिसूचना क्रमांक सी.जी.डी.एल.अ.०३०१२०२३ २४१६४० अन्वये खोदकाम करणाऱ्या व्यक्ती / संस्था यांना खोदकाम करण्याच्या कार्यवाहीसाठी Call Before u big (CBUD) या सामाईक प्रणालीवर नोंदणी करणे बंधनकारक करण्यात आलेले आहे. त्या धर्तीवर राज्यातील सर्व मालमत्ता धारक विभाग व सर्व खोदकाम करणाऱ्या संस्थांना **Call Before u Dig. (CBuD)** या प्रणालीवर नोंदणी करणे व त्याचा वापर करणे बंधनकारक करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

राज्यात विविध प्रकारच्या खोदकामामुळे रस्ते, पाण्याचे नळ, मलनिस्सारण वाहिन्या, दूरसंचार पायाभूत सुविधा, विद्युत वाहिन्या, गॅस वाहिन्या, ऑप्टिकल फायबर केबल्स, इत्यादी सेवांचे नुकसान टाळण्यासाठी तसेच या सेवांना पोहोचणाऱ्या हानीमुळे नागरिकांना निर्माण होणारी असुविधा टाळण्यासाठी, असे उत्खनन करण्यापूर्वी उत्खनन करणाऱ्या संस्था व मालमत्ता धारक विभाग यांना Call Before U Dig (National Broadband Mission, DoT) या प्रणालीवर त्यांची नोंदणी करणे बंधनकारक करण्यात येत आहे. सदर प्रणाली (App) Android Mobile Phone (भ्रमणध्वनी) मध्ये उपलब्ध असलेल्या Play Store आणि iOS Mobile Phone (भ्रमणध्वनी) मध्ये उपलब्ध असलेल्या App Store मधून Download करता येईल.

सद्यःस्थितीत वर नमूद केलेल्या सेवांसाठी उत्खनन करणाऱ्या संस्था व मालमत्ता धारक विभागांना शासनाच्या खालील विभागांमार्फत नियुक्त केले जाते. म्हणून खालील विभागांना त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या कार्यालये व संस्थांना (उत्खनन करणाऱ्या संस्था व मालमत्ता धारक विभाग) Call Before u Dig (CBuD) या प्रणालीवर नोंदणी करून घेणे बंधनकारक करण्यात येत आहे.

- १) नगर विकास विभाग
- २) ग्राम विकास विभाग
- ३) सार्वजनिक बांधकाम विभाग
- ४) उद्योग विभाग
- ५) वन विभाग
- ६) परिवहन व बंदरे, गृह विभाग
- ७) उर्जा विभाग
- ८) जलसंपदा विभाग
- ९) पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग

उत्खनन करण्यापूर्वी ज्या ठिकाणी उत्खनन करावयाचे आहे अशा मालमत्तेशी संबंधित व्यक्ती / संस्था / प्राधिकरणे / कार्यालये यांच्या कायदेशीर परवानगीनंतर खोदकाम करू इच्छिणाऱ्या कोणत्याही संबंधितांनी त्यांना करावयाच्या खोदकामाची नोंदणी Call Before u Dig (CBuD) प्रणालीवरून करून खोदकामाची पूर्व सूचना द्यावयाची आहे. प्रस्तावित उत्खनन स्थळी असलेल्या विविध पायाभूत सुविधांची मालकी असणाऱ्या व्यक्ती / संस्था / प्राधिकरणे / कार्यालये सदर सूचनेबाबत तातडीने कार्यवाही करतील व तिथे असलेल्या पायाभूत सुविधांची माहिती व त्याबाबत घ्यावयाची काळजी याबाबत खोदकाम करू इच्छिणाऱ्या संस्थेस विहित कालावधीत माहिती उपलब्ध करून देतील.

खोदकाम करणाऱ्या संस्था प्राप्त माहितीनुसार योग्य ती काळजी घेऊन प्रस्तावित स्थळी खोदकामाबाबतची कार्यवाही करतील.

प्रस्तावित स्थळी असलेल्या पायाभूत सुविधांची मालकी असणाऱ्या संस्थाकडून विहित कालावधीत जर कोणतीही माहिती पुरविण्यात आली नाही तर खोदकामाची सूचना देणाऱ्या संस्थेस प्रस्तावित स्थळी खोदकाम करण्यास स्वातंत्र्य असेल.

सदर नियमांचा भंग केल्यास करावयाची दंडात्मक कार्यवाही -

१. खोदकाम करणाऱ्या संस्थाकडून खोदकाम करताना तिथे असलेल्या पायाभूत सुविधांना कुठल्याही प्रकारची हानी पोहोचल्यास खोदकाम करणारी संस्था पायाभूत सुविधा मालकास नुकसान भरपाई देण्यास पात्र ठरतील.
२. झालेले नुकसान भरून काढण्यासाठी होणाऱ्या खर्चाची आकारणी सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या दरानुसार करण्यात यावी. तथापि, सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे दर उपलब्ध नसल्यास नसल्यास सीपीडब्लूडीच्या दरानुसार करण्यात यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२३१२०४१७४०२१७३०७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने स्वाक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार नावाने,

(पराग जैन-नैनुटिया)

प्रधान सचिव (मातं), महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अप्पर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०००३२.
३. मा. उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
४. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा / विधान परिषद, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, मुंबई.
५. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. सर्व अप्पर मुख्य सचिव /प्रधान सचिव /सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
७. सर्व मंत्रालयीन विभाग, व त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभागप्रमुख व सर्व कार्यालय प्रमुख.
८. सर्व विभागीय आयुक्त.
९. आयुक्त, महानगरपालिका (सर्व).
१०. सर्व जिल्हाधिकारी.
११. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
१२. सर्व मुख्याधिकारी, नगर पालिका, नगर परिषद, नगर पंचायत,
१३. निवड नस्ती.